

Hrabal Příliš hlučná samota

Třicet pět let pracuji ve starém papíře a to je moje love story. Třicet pět let lisuji starý papír a knihy, třicet pět let se umazávám literami, takže se podobám naučným slovníkům, kterých jsem za tu dobu vylisoval jistě třicet metrů, jsem džbán plný živé a mrtvé vody, stačí se maličko naklonit a tečou ze mne samé pěkné myšlenky, jsem proti své vůli vzdělán, a tak vlastně ani nevím, které myšlenky jsou moje a ze mne a které jsem vyčetl, a tak za těch třicet pět let jsem se propojil sám se sebou a světem okolo mne, protože já, když čtu, tak vlastně nečtu, já si naberu do zobáčku krásnou větu a cucám ji jako bonbón, jako bych popíjel skleničku likéru tak dlouho, až ta myšlenka se ve mně rozplývá tak jako alkohol, tak dlouho se do mne vstřebává, až je nejen v mém mozku a srdci, ale hrká mými žilami až do kořínků cév. Tak za jediný měsíc průměrně slisuji dvacet metrů knížek, ale abych našel sílu k té mé bohulibé práci, tak za těch třicet pět let jsem vypil tolik piva, že by z toho ležáku byl padesátimetrový plavecký bazén, sady sádek na vánoční kapry. Tak jsem proti své vůli zmoudřel a já teď jistím, že můj mozek jsou hydraulickým lisem zpresované myšlenky, balíky nápadů, Popelčin oříšek je moje hlava, které vyhořely vlasy, a já vím, jak ještě krásnější musely být časy, kdy všechno myšlení bylo zapsáno jen v lidské paměti, tenkrát, kdyby někdo chtěl slisovat knihy, musel by presovat lidské hlavy, ale i to by nebylo nic platné, protože ty pravé myšlenky přicházejí zvenčí, jsou vedle člověka jako nudle v bandasce, takže Koniášové celého světa marně pálejí knihy, a když ty knihy zaznamenaly něco, co platí, je slyšet jen tichý smích pálených knih, protože pořádná knížka vždycky ukazuje jinam a ven.

Když se očima dostávám do pořádné knihy, když odstráním tíštěná slova, tak z textu nezůstane taky víc než nehmotné myšlenky, které poletují vzduchem, spočívají na vzduchu, vzduchem jsou živeny a do vzduchu se vracejí, poněvadž všechno je koneckonců vzduch, tak jako současně krev je a současně není ve svaté hostii. Třicet pět let balím starý papír a knihy a žiji v zemi, která patnáct generací umí číst a psát, bydlím v bývalém království, kde bylo a je zvykem a posedlostí trpělivě si lisovat do hlavy myšlenky a obrazy, které přinášejí nepopsatelnou radost a ještě větší žal, žiji mezi lidmi, kteří za balík slisovaných myšlenek jsou schopni položit i život. A teď všechno to se opakuje ve mně, třicet pět let mačkám zelený a červený knoflík mého presu, třicet pět let ale i piju džbán piva nikoliv pro pití, já mám hrůzu z opilců, já piju, abych napomáhal myšlení, abych se líp dostal do samotného srdce textů, protože to, co já čtu, to není ani pro zábavu, ani abych si ukrátil dlouhou chvíli, nebo dokonce abych líp usnul, já, který žiji v zemi, ve které patnáct generací umí číst a psát, já piju, abych ze čtení už nikdy nemohl spát, abych ze čtení dostal třesavku, protože já sdílím s Hegelem ten názor, že ušlechtilý člověk je málo šlechticem a zločinec málo vrahem. Kdybych já uměl psát, napsal bych knihu o větším štěstí a o větším neštěstí člověka. Knihami a z knih jsem se poučil, že nebesa nejsou vůbec humánní a člověk, kterému to myslí, tak také humánní není, ne že by nechtěl, ale že to odporuje správnému myšlení. Pod mýma rukama a v mém hydraulickém lisu hynou vzácné knihy a já tomu proudu a průtočnosti nemohu zabránit. Nejsem víc než něžný řezník. Knihy mne naučily zálibě a radosti z pustošení, já miluji průtrže mračen a demoliční čety, postávám celé hodiny, abych viděl, jak pyrotechnici spráženým pohybem, jako by pumpovali gigantické pneumatiky, vyhazují celé bloky domů, celou ulici, nemohu se do poslední chvíle vynadívat na tu první vteřinu, která nadzvedne všechny cihly a kameny a trámy, aby pak nastala chvíle, kdy domy se sesouvají tiše jak šaty, jak oceánský parník po výbuchu kotlů rychle na mořské dno. Tak stojím pak v mračnu a v hudbě praskotu a myslím na svoji práci v hlubokém sklepení, ve kterém stojí můj pres, u kterého pracuji třicet pět let ve světle žárovek, nad sebou slyším, jak dvorem se procházejí kroky a otvorem ve stropě mého sklepa jak z nebes se sypou rohy hojnosti, obsahy pytlů

A já to všechno třicet pět let lisuji v hydraulickém presu, třikrát týdně nákladňáky odvázejí ty moje balíky na nádraží do vagónů a pak dál do papírny, aby tam dělníci přestříhli dráty a svalili moji práci do louhů a kyselin, ve kterých se rozpustí i žiletky, kterými si co chvíli pořežu ruce. Avšak tak jako v proudu kalné řeky, která protékla továrnami, se zableskne krásná rybka, tak v proudu starého papíru se zaleskne hřbet vzácné knížky, dívám se oslněn chvíli jinam a pak ji vylovím, otírám o zástěru, rozevřu a přivoním k textu a potom homérskou věštbou si přečtu první větu, na kterou si opru oči, a pak teprve uložím knížku mezi ostatní krásné nálezy do bedničky vystlané svatými obrázky, které mi omylem vysypal někdo do sklepa i s modlitebními knížkami. To je potom moje mše, můj rituál, abych každou takovou knížku si nejen přečetl, ale po přečtení ji uložil do každého balíku, protože já každý balík musím vyčabakovat, musím mu dát svůj charakter, svůj podpis. To je moje trápení, aby každý balík byl jináč, musím každý pracovní den být ve sklepe o dvě hodiny přesčas, musím přicházet do práce o hodinu dřív, musím pracovat někdy i v sobotu, abych zpresoval tu nikdy nekončící horu starého papíru. Minulý měsíc mi přivezli a shodili do sklepa šest metrických centů reprodukcí slavných mistrů, šest metrů promočených Rembrandtů a Halsů a Monetů a Manetů a Klimtů a Cézannů a jiných těžkých frajerů evropské malby, a tak každý balík teď rámcuji zboku reprodukcemi a navečer, když balíky stojí před výtahem v řadě, nemohu se nasytit té krásy zdobené na bocích tu Noční hlídkou, tu Saskií, tu Snídaní v trávě, tu Domem oběsence, tu Guernikou. A já jediný na světě vím navíc, že v srdci každého balíku spočívá tu otevřený Faust, tu Don Carlos, tady obklopen hnusným papírem zakrvácených deklů leží Hyperion a tady uvnitř balíku z pytlů od cementu odpočívá Tak mluvil Zarathustra. Tak jediný já na světě vím, ve kterém balíku jako v hrobce leží Goethe a Schiller a kde Hölderlin a kde Nietzsche.

Proto jsem pořád v prodlení s prací, proto se starý papír tyčí na dvoře až ke stropu zrovna tak, jako hora papíru v mém sklepe zasypaným otvorem ve stropě pokračuje až do stropu dvora. Proto se můj vedoucí někdy hákem probořuje starým papírem a otvorem volá na mne dolů obličejem brunátným zlostí: Haňto, kde jsi? Proboha nečum do knížek a dělej! Dvůr je zasypaný a ty si tam dole sníš a blbneš na kvadrát! A já se na úpatí hory papíru krčím jak Adam v křoví, s knížkou v prstech otevírám ustrašené oči do jiného světa, než jsem v něm právě byl, protože já, když se začtu, tak jsem docela jinde, jsem v textu, sám se tomu dívám a musím provinile uznat, že jsem opravdu byl ve snu, v krásnějším světě, že jsem byl v samotném srdci pravdy. Každý den desetkrát žasnu, jak jsem se sám sobě tak mohl vzdálit. Tak odcizený a zcizený se navracím i z práce, tiše a v hluboké meditaci kráčím ulicemi, mým tramvaje a auta a chodce v mračnu knih, které jsem dneska našel a nesu si je domů v aktovce, tak zasněný přecházím na zelenou, aniž bych o tom věděl, nevrážím do kandelábrů ani do lidí, jen kráčím a smrdím pivem a špínou, ale usmívám se, protože v aktovce si nesu knížky, od kterých večer očekávám, že se z nich něco sám o sobě dovím, co ještě nevím. Tak kráčím hlučnými ulicemi, nikdy ne na červenu, umím chodit v podvědomém nevědomí a v polospánku, v podprahové inspiraci, každý balík, který jsem slisoval tohoto dne, ve mně doznívá tichounce a tiše, a já mám hmatavý pocit, že i já jsem slisovaný balík knížek, že i ve mně spočívá malý kontrolní plamínek karmy, ten malý kontrolní ohýnek plynové ledničky, maličké věčné světýlko, které denně dolívám olejem myšlenek, které jsem vyčetl při práci a proti své vůli z knih, které si teď nesu v aktovce domů.

Už sedím doma v přítmi, sedím na stoličce, hlava mi padá a dotýkám se nakonec mokřýma rtoma kolena a jediné tak si zdřimnu. Někdy spím v pozici Thonetovy židle takhle až do půlnoci, a když se probudím, zdvihnu hlavu a mám promáčenou nohavici na koleni od slin, jak jsem se do sebe zakotalil a schouplil, tak jako koťátko v zimě, tak jako dřevohoupač židle, protože já si mohu dovolit ten luxus být opuštěn, i když já opuštěný nikdy nejsem, já jsem pouze sám, abych mohl žít v myšlenkami zalidněné samotě, protože já jsem tak trochu furiant nekonečna a věčnosti a Nekonečno a Věčnost mají asi zálibu v takových lidech, jako jsem já.

Třicet pět let lisuju starý papír a za tu dobu mi sběrači hodili do sklepa tolik krásných knih, že kdybych měl tři stodoly, tak by byly plné. Když skončila ta druhá světová válka, někdo mi vysypal k mému hydraulickému lisu košík knih, a když jsem se uklidnil a otevřel jeden z těch bibelotů, vidím razítko Královské pruské knihovny, a když den nato od stropu do sklepa se sypaly ty v kůži vázané knihy a vzduch se třpytil zlatými ořízkami a nápisy, vyběhl jsem nahoru a tam stáli dva kluci a já jsem z nich vyzulal, že někde u Nového Strašecí stojí stodola a tam v slámě je tolik knih, až přecházejí oči. Tak jsem šel za vojenským knihovníkem a vydali jsme se do Strašecí a tam v polích jsme našli ne jednu, ale tři plné stodoly Královské pruské knihovny, a tak když jsme se pokochali, vyjednali jsme, že pak vojenská auta jedno za druhým a celý týden svázela do Prahy do křídla ministerstva zahraničí ty knihy, aby až se doba uklidní, se knihovna vrátila zase tam, odkud byla přivezena, ale někdo ten bezpečný úkryt prozradil a Královská pruská knihovna byla prohlášena za válečnou kořist, a tak zase nákladní auta vozila knihy vázané v kůži a se zlatými ořízkami a nápisy na nádraží a tam ty knihy se nakládaly do otevřených vagonů a přešlo a celý týden lilo, a když poslední nákladní auto přivezlo poslední knihy, vlak se rozejel do ljavce a z otevřených vagonů kapala zlatá voda smíšená se sazemi a tiskařskou černí, a já jsem stál opřen o granik a žasnul jsem, čeho jsem svědkem, když poslední vagon zmizel do deštivého dne, déšť se mi mísil ve tváři se slzami, a když jsem vyšel z nádraží a viděl jsem policistu v uniformě, zkřížil jsem ruce a docela upřímně jsem ho prosil, aby mi nasadil pouta, železka, bižutérii, jak se říká v Libni, aby mne předvedl, že jsem spáchal zločin, že hlásím zločin proti lidskosti. A když mne předvedl, nakonec se mi na komisařství nejen vysmáli, ale hrozili, že mne dají zavřít. A o několik let později jsem si už začal zvykat, nakládal jsem celý knihovny ze zámků a měšťanských domů, krásné, do kůže a safiánu vázané knihy, nakládal jsem jich plné vagonů, a když vagonů bylo třicet, celý vlak odvázel v kastlácích ty knihy do Švýcar a do Rakous, kilogram krásných knih za jednu tuzexovou korunu, a nikdo se nad tím nepozastavil a nikdo nad tím neplakal, ani já jsem neuronil slzu, jen jsem stál, usmíval jsem se a díval se na poslední vagon vlaku, který odvázel překrásné knihovny do Švýcar a do Rakous, za jednu tuzexovou korunu kilogram. Tenkrát už jsem v sobě našel sílu, abych se dovedl chladně dívat na neštěstí, abych dovedl tlumit svoje dojetí, tenkrát jsem začínal chápat, jak krásný je pohled na zpustošení a neštěstí, nakládal jsem další vagonů a další vlaky odjížděly z nádraží směrem na západ, za tuzexovou korunu jeden kilogram, díval jsem se a díval na červenou lucernu na háku posledního vagonu, opřen o stožár jsem stál jako Leonardo da Vinci, který taky opřený o sloup stál a díval se, jak francouzští vojáci si z jeho jezdecké sochy udělali terč a kousek po kousku rozstřelovali koně i jezdce, a Leonardo tenkrát tak jako já stál a díval se pozorně a s uspokojením, čeho hrozného je svědkem, protože Leonardo už tehdy věděl, že nebesa nejsou humánní a člověk, který se zabývá myšlením, tak není humánní taky.

Tak třicet pět let ženu do stresových situací každý balík, odškrťávám si každý rok a každý měsíc a v měsíci každý den, až půjdeme oba do penze, můj pres a já, každý den navečer si nosím domů v aktovce knihy a můj byt ve druhém patře v Holešovicích je naplněn jen a jen knihami, plný sklep a kůlna už nestačila, moje kuchyň je plná, špajsk a záchod taky, jen cesty k oknu a sporáku jsou volné, na záchodě je jen tolik prostoru, abych si mohl usednout, nad klozetovou mísou ve výši metr padesát už jsou trámy a fošny a na nich až ke stropu se tyčí knihy, pět metrů knih, stačí jediný pohyb neopatrného posazení se, stačí neopatrný vztyk, abych zavadil o nosný trám, a sletí na mne píl tuny knížek a rozdrťí mne se spuštěnými kalhotami. Ale i tady už nelze přidat ani jedinou knížku, a tak v pokoji nad dvěma postelemi těsně u sebe jsem dal postavil trámy a nosné fošny, a tak jsem vytvořil baldachýn a postelová nebesa, na kterých do stropu jsou vyrovnány knihy, dvě tuny knih jsem za těch třicet let nanosil domů, a když usínám, dvě tuny knih jako dvacetimetráková měra tlačí moje snění, někdy, když se neopatrně otočím, nebo ze spaní zakřičím a hodím sebou, v hrůze naslouchám, jak se knihy sesouvají, že stačí jen lehký dotyk kolena, třeba jen výkřik, a jako lavina se na mne všechno z nebes zřítí, roh hojnosti plný vzácných knih se na mne vysype a rozplácne mne jako veš, někdy si myslívám, že ty knihy proti mně kují pikle, a tak jako já každý den slisuju stovku nevinných myší, tak knihy nade mnou chystají spravedlivou odměnu pro mne, protože každé protivenství se rádo vrací.

A tak všechno, na co jsem se podíval na tomto světě, všechno jde současně dopředu a všechno se současně navrácí zpět, tak jako kovářské dmuchadlo, tak jako na povel zelených a červených knoflíků na tom mém presu všechno přeskakuje ve svůj opak a jediné tak na světě nic nekulhá, a já už pětatřicet let balím starý papír, a na tu moji práci aby člověk neměl jen univerzitní vzdělání nebo klasické gymnázium, ale i bohoslovecký seminář.

Třicet pět let jsem balil starý papír na hydraulickém lisu, třicet pět let jsem si myslel, že makulaturu a štamf nelze jinak presovat než tak, jak jsem to já dělal, ale teď jsem se dozvěděl, že v Bubnech postavili gigantický lis, který nahradí dvacet lisů, na jakých pracuju já. A když mi očití svědci řekli, že ten gigant dělá balíky ve váze tři a čtyři centy a ty balíky se vozí do vagonů pomocí zdvihacích vozíků, povídám si, na to se musíš jít, Haňto, podívat, to musíš vidět, vykonáš zdvořilostní návštěvu.

A teď jsem se zklidnil natolik, že jsem si všimnul, že tenhle lis balí a presuje celé náklady knih, zasklenou stěnou jsem viděl nákladní auta, jak přivázela balíky knih, vyrovnané až nad sajtny, celé náklady knih, které rovnou šly do stoupy, aniž by jediná stránka umazala lidské oči a lidský mozek a srdce. Viděl jsem teprve nyní, jak dělnice a dělníci na úpatí pásu roztrhli obaly balíků a berou z nich čerstvé knihy a odtrhávají desky a na pás házejí jen čisté vnitřky knih, házeli ty knížky, které než dopadly, rozevřely stránky a nikdo se do těch stránek nepodíval, vlastně ani podívat nemohl, protože pás musel být pořád plný, nesnášel zastavení, tak jako jsem se nad mým presem zastavoval já, taková to byla nelidská práce tady v Bubnech, docela podobná velrybářské lodi, když síť se vytáhnou zádí a lodníci vybírají ryby a rybičky a třídí je na pásy vedoucí do konzervárny ve vnitřku lodi, ryby jako ryby, knihy jako knihy.

Ta dovolená v Řecku, ta mnou otrásla, já jsem se do starého Řecka pouze promítal četbou Herdera a Hegela a dionýsovským pojetím světa přes Friedricha Nietzscheho, já jsem vlastně na dovolené nikdy nebyl, já jsem skoro celou dovolenou utratil v zameškaných směnách, kdy šéf mi za jeden den neomluvené šichty strhl dva dny, a když mi nějaký ten den zbyl, tak jsem si jej nechal proplatit a dělal jsem, protože já jsem byl pořád v restu s tou svou prací, pod dvorem a na dvoře bylo pořád tolik papíru, víc papíru, než jsem já byl schopen zabalit, takže třicet pět let jsem každý den prožíval a žil Sisyfův komplex, jak mi o tom napsal krásně pan Sartre a ještě líp pan Camus, čím víc mi odvezli ze dvora balíků, tím víc mi napadalo starého papíru do sklepa, tak donekonečna, zatímco brigáda socialistické práce tady v Bubnech je každý den ažur, teď všichni pracují, jsou opálení a slunce zvyšuje při práci snědost jejich řeckých těl, nejsou ani trochu roztrženi z toho, že o dovolené pojedou do Helady, aniž by co věděli o Aristotelovi a Platónovi a Goethovi, prodloužené ruce antického Řecka, klidně pracují a dál vyškubávají jádra knih z desek a házejí zděšené a hrůzou naježené stránky na běžící pás, tak lhostejně a klidně, aniž by prožívali všechno to, co taková kniha znamená, přece někdo musel tu knížku napsat, někdo ji musel opravovat, někdo jí musel přečíst, někdo ji musel ilustrovat, někdo ji musel vysázet, někdo ji musel korigovat a někdo ji musel znovu přesázet, a někdo ji musel zase korigovat, a někdo ji musel definitivně vysázet a někdo ji musel dát do stroje, a někdo ji musel už naposledy znovu přečíst ve vývěškách, a někdo ji musel znovu dát do stroje a vývěšku za vývěskou dát do dalšího stroje, který knihu svázal, a někdo musel brát ty knihy a sestavit z nich balík, a někdo musel napsat za knihu a za všechnu práci na knize účet, a někdo musel o knize rozhodnout, že není ke čtení, a někdo musel knihu zatratit a dát příkaz, aby šla do stoupy, a někdo musel knihy uložit do skladu a někdo musel knihy naložit znovu na nákladák a někdo musel přivést balíky knih až sem, kde dělníci a dělnice v červených a modrých a žlutých a oranžových rukavicích vytrhávají vnitřnosti knih a házejí je na běžící pás, který hluše, ale přesně trhavými pohyby odnáší zježené stránky pod gigantický lis, který je presuje do balíků a balíky jdou do papíren, kde se z knih udělá nevinný, bílý, literami neposkvrněný papír, aby na něj byly natištěny další a nové knihy . . . Tak jsem se opřen o zábradlí díval dolů na lidskou práci, viděl jsem, jak přišla do slunce učitelka a přivedla skupinu školních dětí, myslil jsem zkraje, že učitelka je tady na exkurzi, aby děti viděly, jak se starý papír presuje, ale viděl jsem, jak učitelka vzala knihu, vynutila si pozornost dětí a pak předvedla trhací proces tak, aby to děti pochopily, a děti jedno za druhým braly knížku, a když stáhly přebal a desky, vzaly do prstíků stránky a snažily se vytrhnout a roztrhnout knihu, ale kniha se bránila, nakonec ale síla dětských ruček byla větší a tak se dětská čela vyjasnila a práce jim šla od ruky jako dělníkům a dělnicím, které příkřivnutím děti povzbudily v práci . . . Tak nějak to tady v Bubnech bylo, jako když jsem byl na exkurzi v drůbežárně v Libuši, tak jako děti vytrhávaly vnitřnosti knížek, tak mladé dělnice v Libuši vytrhávaly z kuřat zavěšených zaživa na pohybujiícím se pásu zručnými pohyby játra a plíce a srdce a házely ty vnitřnosti do připravených loden, zatímco běžící pás odnášel trhavým pohybem kuřata k dalším operacím, a já jsem se na to díval a viděl jsem, jak všechna ta děvčata v Libuši při práci jsou veselá a plná legrace, zatímco na rampách v tisíci klecích jsou živá i polomrtvá kuřata, některá, která se dostala ze zadržovaných klecí, sedí na sajtnách nákladáků, některá kuřata zobají a nepřijde jim na mysl, aby ulétla od háček pohybujiícího se pásu, na které mladá děvčata za krček zavěšují kuřata, která po deseti jsou v klecích . . .

Třicet pět let jsem presoval starý papír na hydraulickém lisu, třicet pět let jsem si myslil, že tak, jak pracuji, budu pracovat napořád, že ten pres půjde se mnou do penze, avšak už třetí den po tom, co jsem spatřil gigantický lis v Bubnech, opak všeho mého snění se stal skutečností. Přišel jsem do práce a tam stáli dva mladíci, poznal jsem je, že to jsou členové brigády socialistické práce, byli oblečení, jako když jdou hrát baseball, oranžové rukavice a oranžové americké čepice s kšilttem a modré montérky až po prsní bradavky, a pod kšandičkami měli zelené roláky. Vítězný šéf je odvedl do mojího sklepení, ukázal jim můj lis a ti mladíci hned tady byli jako doma, na stůl si dali čistý papír a postavili láhve mléka a já jsem stál pokorěný a zasažený, stál jsem ve stresové situaci a najednou jsem tělem i duší poznal, že už nikdy nebudu schopen se adaptovat, že jsem v té samé situaci, jako byli mniši několika klášterů, kteří se dozvěděli, že Koperník objevil jinačí kosmické zákony, než platily dosud, že Země není centrem světa, ale naopak, tak ti mniši páchali hromadně sebevraždy, protože si nedovedli představit jinačí svět, než ve kterém a kterým doposavad žili. A šéf mi pak řekl, abych zametal na dvoře, nebo pomáhal, nebo vůbec třeba nic nedělal, protože příští týden mám jít balit čistý papír do sklepení pod tiskárnu Melantrich, nic jiného že nebudu balit než čistý papír. A to se mi udělaly mžítka před očima, tak já, který jsem třicet pět let balil štamf a makulaturu, já, který jsem nemohl žít bez překvapení, že každou chvíli z hnusného papíru vylovím krásnou knihu jako prémii, tak já mám jít balit neposkvrněný, nelidský čistý papír.

a pak jsem těžce přehodil i druhou nohu a stočil jsem se do klubíčka, jen tak na zkoušku, a pak jsem poklekl, stiskl zelený knoflík a stočil se do pelíšku v korytě, uprostřed starého papíru a několika knih, v prstech jsem držel pevně svého Novalise a prst jsem měl vložený na jeho větu, která mne vždycky naplňovala nadšením, sladce jsem se usmíval, protože jsem se začal podobat Mančince a jejímu andělu, a začal jsem vstupovat do světa, ve kterém jsem ještě nikdy nebyl, držel jsem se knihy, na jejíž stránce bylo napsáno . . . Každý milovaný předmět je středem Rajské zahrady, a já, než bych balil čistý papír pod Melantrichem, tak já jako Seneca, tak jako Sokrates, já volím ve svém lisu, ve svém sklepe svůj pád, který je vzestupem, i když stěna lisu už mi tlačí nohy pod bradu a ještě víc, ale já se nenechám vyhnat z mého Ráje, já jsem ve svém sklepení, ze kterého mne už nikdo nemůže vyhnat, nikdo mne nemůže přečadit, rožek knihy se mi zasekl pod žebro, zastěnal jsem, jako bych se měl na vlastních mučidlech dozvědět poslední pravdu, kdy už jsem se tlakem stěny zavíral do sebe jak dětský zavírací nůž, v té chvíli pravdy se mi zjevila malíčká cikánka, stojím s ní na Okrouhlíku a na nebi poletuje náš drak, držím pevně nitě a moje cikánka teď bere ode mne to klubko režných nití, je sama, drží se pevně rozkročena země, aby neulítla na nebesa, a pak po niti posílá psaníčko draku na nebe, a já v posledních vteřinkách jsem zahlídl, že na tom psaníčku je moje tvář. Vykřikl jsem . . . Ilonko! A otevřel jsem oči, díval jsem se na svůj klín, oběma rukama jsem držel naruč macešek vytrhaných i s kořínky, plný klín jsem měl hlíny, díval jsem se tupě na písek, a když jsem zdvihl oči, přede mnou ve světle sodíkové lampy stála tyrkysově zelená a atlasově červená sukně, když jsem zaklonil hlavu, viděl jsem ty moje dvě cikánky, rozparáděné, za nimi skrz stromy zářily neonové ručičky a ciferník na Novoměstské věži, tyrkysově zelená mnou třásla a volala . . . Tato, rány božský, srdce Jezusovo, co to tu robíte? Seděl jsem na lavičce, prostomyslně jsem se usmíval, na nic jsem se nepamatoval, nic jsem neviděl, nic jsem neslyšel, protože jsem asi už byl v srdci Rajské zahrady. A tak jsem nemohl ani vidět, ani slyšet, jak ty moje dvě cikánky, zavěšeny do dvou cikánů, polkovým krokem přehříměly parkem Karláku zleva doprava a zmizely v zátočině pískem vyspané cestičky, někde za hustým křovím.